

Toelichting eigen vermogen en voorzieningen

PASSIVA

Aan de passiva kant van de balans staan het vermogen en de schulden van de gemeente gerangschikt. Hieronder wordt ingegaan op de verschillende bestanddelen.

EIGEN VERMOGEN

Het eigen vermogen van de gemeente wordt gevormd door de reserves en het rekeningresultaat.

NOG TE BESTEMMEN RESULTAAT

Het resultaat bedraagt € 29,4 miljoen positief in 2025. Voor een bedrag van € 12,3 miljoen worden voorstellen voor resultaatbestemming gedaan.

Bedragen in € 1

Programma	Onderwerp	Voorstel resultaatbestemming
1	WIN en impulsbudget regionaal arbeidsmarktbeleid	963.837
1	Alleenverdienersproblematiek	200.000
1	Gemeenschappelijke regeling GIA	742.676
1	Regionale middelen aanpak laaggeletterdheid	45.798
1	Verdere doorontwikkeling sociaal werkbedrijf	506.542
1	Budget digitalisering en verbreding BredaPas	400.000
2	Gemeenschappelijke de Baronie: inzet saldo deelnemersbijdrage	439.077
2	Regionale middelen LandStad de Baronie	26.678
2	Verbeter Breda Programmabureau	58.371
3	Verenigingsloods Ulvenhout	1.080.000
3	Realisatiestimulans woningbouw	1.108.023
3	Cofinanciering volkshuisvestingsfonds (tranche 1)	1.470.760
3	Cofinanciering volkshuisvestingsfonds (tranche 2)	284.328
4	Resultaat Rekenkamer	127.457
5	Decembercirculaire 2025	2.413.778
5	Woon Werkbouwregeling	275.000
5	Financiering Unbroken Kids Playground in Lviv	100.000
5	SaaS-oplossing	1.433.046
5	Impuls digitalisering	630.075
	Totaal	12.305.446

Na goedkeuring van deze jaarrekening wordt op basis van het resultaat (€ 17,1 miljoen) en de vrijval uit de exploitatiereserve van eerdere resultaatbestemmingen (€ 1,5 miljoen) circa € 18,6 miljoen toegevoegd aan de algemene reserve.

RESERVES

In 2025 is het verloop van de balanspost reserves als volgt:

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Stand 1-1-2022	Stand 1-1-2023	Stand 1-1-2024	Stand 1-1-2025	Bij	Af	Resultaatbestemming 2024	Stand 31-12-2025
Algemene reserve	94.088	102.343	104.077	101.861	16.637	-7.064	12.039	123.474
Exploitatiereserve	6.271	21.614	19.863	14.964	3.964	-5.021	-363	13.544
Begrotingsreserve	852	1.010	1.209	1.371	147	0	0	1.518
Investeringsreserve	6.555	7.331	10.883	14.657	4.046	-578	1.269	19.395
Reserve Parkeerbedrijf	356	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Bodemfonds	3.814	3.630	3.165	3.163	191	-212	0	3.142
Reserve Klimaatfonds	1.113	1.208	1.455	1.425	326	-44	0	1.707
Reserve investerings sportverenigingen	18	0	736	1.079	0	-653	0	426
Reserve Versnellingsopgave Wonen	10.700	9.977	5.563	5.010	0	0	0	5.010
Reserve Vrouwenopvang	2.100	1.072	1.072	572	2.600	-1.600	0	1.572
Reserve bovenwijkse voorzieningen	946	0	1.785	2.717	227	-14	511	3.441
Reserve FIBI	0	0	0	0	11	0	763	774
Reserve Toekomst bestendig wonen	1.000	1.000	1.000	1.000	0	-52	0	948
Reserve Kapitaalgoederen	0	0	0	0	2.262	0	0	2.262
Totaal	127.813	149.185	150.807	147.819	30.412	-15.237	14.218	177.212

De post reserves bestaat uit de algemene reserves en de bestemmingsreserves. In 2025 is het verloop van de balanspost reserves als volgt:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 31-12-2024	Bij	Af	Resultaatbestemming 2024	Balans 31-12-2025
Reserves					
Algemene reserve	101.861	16.637	-7.064	12.039	123.474
Bestemmingsreserves	45.957	13.775	-8.174	2.180	53.738
Totaal Reserves	147.819	30.412	-15.237	14.218	177.212

Stortingen in en onttrekkingen uit de reserves, waarvoor reeds eerder besluitvorming is genomen, zijn op basis van deze eerdere besluitvorming reeds verwerkt in de rekening 2025. De kolom resultaatbestemming betreft de bestemming van het jaarrekeningresultaat 2024.

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 31-12-2024	Bij	Af	Resultaatbestemming 2024	Balans 31-12-2025
Algemene reserve	101.861	16.637	-7.064	12.039	123.474

Algemene reserve

De algemene reserve heeft een bufferfunctie voor het opvangen van schommelingen en onvoorziene gebeurtenissen. De reserve maakt deel uit van de weerstandscapaciteit. Het is de financiële buffer van de begroting. Jaarlijks wordt een deel van het treasuryresultaat (bespaarde rente) aan de reserve toegevoegd. De rekening resultaten vloeien in principe naar de algemene reserve. In de reserve is een bedrag van € 16,5 miljoen geblokkeerd ten behoeve van de Noordelijke rondweg. Dit geblokkeerde bedrag wordt niet meegerekend in de weerstandscapaciteit.

Conform eerdere besluitvorming zijn in de jaarrekening 2025, naast de resultaatbestemming 2024 van € 12,0 miljoen (cf. besluit 5478063), de volgende toevoegingen aan en onttrekkingen uit de algemene reserve verwerkt:

Bedragen x € 1.000

	Onttrekkingen	Toevoegingen
Mutaties bespaarde rente		3.390
Extra dotatie om de reserve op peil te houden		5.150
Hervormingsagenda Jeugd 2023 en 2024		7.756
SaaS oplossing (cf. bestuursrapportage 2025 zaaknummer 5714602)	2.340	
Tussenvoorziening/tijdelijke uitbreiding sociale woningvoorraad (cf. begroting 2024 (zaaknummer 3572922 en raadsbesluit 4409726)	100	
Verbouwing vrouwenopvang (cf. begroting 2024 zaaknummer 3572922)	2.600	
Verlenging energiepakket 2024 - 2025 (cf. bestuursrapportage 2024 zaaknr. 4552645 en cf. energiepakket Breda 2024 zaaknummer 3795690)	63	
Gamehub Breda (cf. begroting 2025 zaaknummer 4788532)	195	
Kosten investering 150kV Tennet hoogsp. Verb. (cf. bestuursrapportage 2024 zaaknr. 4552645)	1.548	
Aankoop Frankenthaler, voorziening duurzame waardevermindering (zaaknummer 4068841 en raadsbesluit 4068921)	218	
Dotatie voorfinanciering VRI's (zaaknummer BBV-2019-2861)		204
Terugstorten kapitaallasten investering 150KV Tennet hoogspanningsverbinding (cf. bestuursrapportage 2024 zaaknummer 3795690)		137
Totaal	7.064	16.637

Bestemmingsreserve

Naast de algemene reserve zijn de overige reserves zogenaamde bestemmingsreserves. De bestemmingsreserves maken onderdeel uit van het eigen vermogen. Bestemmingsreserves zijn ingesteld middels een raadsbesluit ten behoeve van specifieke bestemmingen. Bestemmingsreserves zijn in wezen vrij besteedbaar vermogen, omdat de door de gemeenteraad opgelegde beperking ook door de gemeenteraad kan worden opgeheven.

Bedragen x € 1.000

	Stand 31-12-2024	Resultaat bestemming 2024	Dotaties	Onttrekkingen	Stand 31-12-2025
Exploitatiereserve	14.964	-363	3.964	5.021	13.544
Begrotingsreserve	1.371		147		1.518
Investeringsreserve	14.657	1.269	4.046	578	19.395
Reserve Bodemfonds	3.163		191	212	3.142
Reserve Klimaatfonds	1.425		326	44	1.707
Reserve Investerings Sportverenigingen	1.079			653	426
Reserve Versnellingsopgave Wonen	5.010				5.010
Reserve Vrouwenopvang	572		2.600	1.600	1.572
Reserve Bovenwijkse Voorzieningen	2.717	511	227	14	3.441
Reserve FIBI		763	11		774
Reserve Toekomstbestendig Wonen	1.000			52	948
Reserve Kapitaalgoederen			2.262		2.262
Totaal bestemmingsreserve	45.957	2.180	13.775	8.174	53.738

Begrotingsreserve

De begrotingsreserve is in het verleden gevoed uit winstuitkeringen en afkoopsommen en werd aangewend om het wegvallen van jaarlijks grote winstuitkeringen geleidelijk in de begroting op te vangen. De begrotingsreserve wordt vanaf 2016 ingezet voor het oplossen van een dekkingsverschil voor de NS-fietsenstallingen. Het saldo op de begrotingsreserve betreft de beschikbare middelen voor de exploitatie van de NS-fietsenstallingen. De basis voor deze stortingen en onttrekkingen vormen de afspraken die hierover aan de hand van de businesscase met de NS zijn gemaakt voor de periode tot en met 2027. De bijdrage van de gemeente Breda bedraagt in totaal maximaal € 6 miljoen gedurende de gehele looptijd.

Exploitatiereserve

Via de exploitatiereserve worden geoormerkte bedragen, zoals budgetoverhevelingen tijdelijk vastgehouden om in volgende jaren te worden ingezet. Bij de bestuursrapportage wordt aangeven welke bedragen voor overheveling in aanmerking komen. Vooruitlopend op de resultaatbestemming neemt het college hierover een besluit. De definitieve bedragen worden bij de jaarrekening en resultaatbestemming vastgesteld. Conform eerdere besluitvorming zijn in de jaarrekening 2025 de volgende toevoegingen aan en onttrekkingen uit de exploitatiereserve verwerkt:

Bedragen x € 1.000

	Onttrekkingen	Toevoegingen
Resultaatbestemming 2024 (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2024 zaaknummer 5498683)		4.099
Vrijval middelen: Oekraïne opvang (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2024 zaaknummer 5498683)	695	
Vrijval middelen: Flankerend beleid energiearmoede (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2024 zaaknummer 5498683)	521	
Vrijval middelen: Energietoelage (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2024 zaaknummer 5498683)	2.000	
Vrijval middelen: Dienstverlening gemeenten aanpak armoede (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2024 zaaknummer 5498683)	417	
Vrijval middelen: Bijzondere bijstand studenten (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2024 zaaknummer 5498683)	650	

Bedragen x € 1.000

Vrijval middelen: Realisatie Kunsthal (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2024 zaaknummer 5498683)	14	
Vrijval middelen: Verbeter Breda: Waardennetwerk bestaanszekerheid (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2024 zaaknummer 5498683)	10	
Vrijval middelen: Versterking dienstverlening gemeenten (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2024 zaaknummer 5498683)	155	
Regio West-Brabant (regionale middelen) (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2021 zaaknummer 2053173)	178	
Dichterbij dan je denkt (DU) (cf. raadsbesluit decembercirculaire 2022 zaaknummer 2811037)	44	
Verbetering luchtkwaliteit op scholen SUVIS (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2022 zaaknummer 3217742)	682	
Geluidsmaatregelen HSL-zuid (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2019 zaaknummer 711882)	62	
Cofinanciering volkshuisvestingsfonds / wijkenergieplannen (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2022 zaaknummer 3217742)	370	
Woonopgave (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2023 zaaknummer 4359398)	100	
Bijdrage egalisatie verkiezingen (cf. raadsbesluit vaststelling begroting 2024 zaaknummer 357922)		225
Waterschapsverkiezingen septembercirculaire (cf. raadsbesluit vaststelling begroting 2024 zaaknummer 357922)		30
Inzet voor verkiezingen (cf. raadsbesluit vaststelling begroting 2024 zaaknummer 357922)	225	
Verhogen onderhoudsniveau dorpen en wijken (cf. raadsbesluit bestuursrapportage 2022 zaaknummer 2455669)		3.000
Experiment gesloten coffeeshops (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2023 zaaknummer 4359398)	85	
Alleenverdienersproblematiek 2023-2024 (cf. raadsbesluit septembercirculaire gemeentefonds 2024 zaaknummer 4876409)	91	
Spreadingswet (cf. raadsbesluit decembercirculaire 2024 zaaknummer 5118462)	42	
Natuur bij energieprojecten (cf. raadsbesluit decembercirculaire 2024 zaaknummer 5118462)	462	
Actieplan Wapens en Jongeren (cf. raadsbesluit decembercirculaire 2024 zaaknummer 5118462)	30	
Work in Nederland (cf. raadsbesluit decembercirculaire 2024 zaaknummer 5118462)	55	
Beleidsplan armoedeschulden/alleenverdiensproblematiek cf. bestuursrapportage 2025 zaaknummer 5714602)		420
Sociaal ontwikkelbedrijf (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2024 zaaknummer 5498683)	250	
Landstad de Baronie (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2024 zaaknummer 5498683)	26	
Breda brengt het samen (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2024 zaaknummer 5498683)	77	
RES budget energie (cf. raadsbesluit vaststelling jaarstukken 2024 zaaknummer 5498683)	371	
Expl. res. overhev.: SAF-fonds cf. beleidsplan armoede&schulden 2025-2029	58	
Expl. res. overhev.: MAM-fonds/TONK	75	
Expl. res. overhev.: Oekraïne opvang	455	
Expl. res. overhev.: Regionale middelen maatschappelijke opvang	607	
Expl. res. overhev.: Extra opgave volksgezondheid	30	
Expl. res. overhev.: Ondersteuning lokale cultuur	89	
Expl. res. overhev.: Taal voor volwassen ontheemden Oekraïne	20	
Expl. res. overhev.: Invoeringskosten omgevingswet (deel milieubeheer: 122k vd 542k)	7	
Expl. res. overhev.: Invoeringskosten omgevingswet (deel omgevingswet: 400 vd 542k)	155	
Expl. res. overhev.: Geluidsmaatregelen HSL Zuid	33	
Expl. res. overhev.: Integraal huisvestingsfonds	112	
Expl. res. overhev.: Resultaat Rekenkamer	31	
Expl. res. overhev.: Impulsbudget aanjagen innovatie	75	

Bedragen x € 1.000

Expl. res. overhev.: Advieskosten/middelen directie		33	
Expl. res. overhev.: Saasoplossingen res.best.		91	
Implementatie Participatiewet in balans (cf. raadsbesluit meircirculaire 2025 zaaknummer 6045019)			180
Spreidingswet (cf. raadsbesluit meircirculaire 2025 zaaknummer 6045019)			109
Totaal		9.483	8.063

Bij de jaarstukken en resultaatbestemming 2024 is besloten om € 4,1 miljoen te storten in de exploitatiereserve. Daarnaast is er voor € 4,5 miljoen aan budgetten vrijgevallen op basis van de jaarstukken 2024.

Voor 2025 was voorzien dat in totaal € 11,1 miljoen vanuit de exploitatiereserve zou worden ingezet. Hiervan is € 5,0 miljoen daadwerkelijk besteed. De stand bedraagt € 13,5 miljoen ultimo 2025.

Van het bedrag van € 6,1 miljoen dat niet is uitgegeven in 2025, wordt voorgesteld om € 4,6 miljoen door te schuiven naar 2026 en verdere jaren, conform het overzicht zoals in de financiële stand van zaken is opgenomen. Het resterende bedrag van € 1,5 miljoen valt vrij en wordt toegevoegd aan de algemene reserve.

Daarnaast is reeds € 7,4 miljoen binnen de exploitatiereserve gereserveerd voor specifieke onderwerpen in de periode 2026 tot en met 2029. Deze reserveringen zijn nader gespecificeerd in het bijgevoegde overzicht.

Bedragen x € 1.000

	Stand 31-12-2025	2026		2027		2028		2029		Totaal
		Af	Bij	Af	Bij	Af	Bij	Af	Bij	
Programma 1										
Aanpak jeugdwerkloosheid crisisdienstverlening	662	-662								
Alleenverdienersproblematiek	100	-50		-50						
Beleidsplan armoedeschulden 2025-2028	420	-160		-140		-120				
Extra opgave volksgezondheid	120	-120								
Regionale middelen West-Brabant	186	-186								
Schuldenaankoopfonds	84	-84								
Implementatie Participatiewet in balans	180	-180								
Spreidingswet	110	-110								
Programma 2										
Verbetering luchtkwaliteit op scholen	483	-483								
Programma 3										
Invoeringskosten omgevingswet	115	-35		-35		-25		-20		
Programma 4										
Experiment gesloten coffeeshops	354	-123		-123		-108				
Integraal huisvestingsfonds	56	-56								
Verhogen onderhoudsniveau dorpen en wijken	3.000	-3.000								
Waterschapsverkiezingen	60		30	-119	30		30		30	60
Programma 5										
SaaS-oplossing	1.513	-1.513								
Totaal	7.441	-6.760	30	-467	30	-253	30	-20	30	60

Investeringsreserve

Deze reserve dient ter financiering van kapitaallasten voor investeringen. Bij besluitvorming is het van belang dat bij aanvang van de kredietvotering voor het specifieke project het volledige bedrag van de investering dat gedekt wordt uit de reserve, in de reserve beschikbaar moet zijn. Onttrekking aan de reserve vindt daarmee gedurende de gehele afschrijvingsperiode plaats. Door middel van een raadsbesluit worden middelen in de investeringsreserve gestort voor dekking kapitaallasten van toekomstige investeringen. Daarnaast wordt aan deze reserve rente toegevoegd in verband met de door deze reserve te dekken rentelasten van de meerjarige kapitaallasten.

Conform eerdere besluitvorming zijn in de jaarrekening 2025 de volgende toevoegingen aan en onttrekkingen uit de investeringsreserve verwerkt:

Bedragen x € 1.000

	Onttrekkingen	Toevoegingen
Bespaarde rente 2025		216
Onttrekking kapitaallasten (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2024 zaaknummer 3572922)	578	
Storting veiligheid rondom scholen uit bestuursakkoord (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2024 zaaknummer 3572922)		1.800
Storting infrastructuur uit bestuursakkoord (cf. raadsbesluit vaststellen begroting 2024 zaaknummer 3572922)		2.000
Onttrekking omkating investeringsmiddelen naar exploitatie Verbeter Breda Bibliotheek (cf. raadsbesluit 3937536)		30
Totaal	578	4.046

Na verwerking van bovenstaande mutaties bedraagt de investeringsreserve ultimo 2025 € 19,4 miljoen.

Reserves bodemfonds

Met de reserve Bodemfonds vangen we pieken en dalen in onze uitgaven op. Het gaat hierbij steeds vaker om (woningbouw)opgaves op inbreidingslocaties. Door het industriële verleden van Breda is hierbij vaak sprake van hoge kosten. Het risico bestaat dat we de verantwoordelijkheid niet bij de ontwikkelaar kunnen weleggen, vooral wanneer landelijke subsidies wegvallen. Bovendien krijgt de gemeente steeds vaker de verantwoordelijkheid voor locaties waar geen specifieke veroorzaker aan te wijzen is. De reserve wordt tot en met 2030 gecontinueerd vanuit de decentralisatie uitkering uit de (mei)circulaire.

Na de reservemutaties in 2025 bedraagt de reserve bodemfonds eind 2025 € 3,1 miljoen.

Reserve klimaatfonds

Deze reserve is bedoeld voor projecten die helpen om de klimaatdoelen van Breda te bereiken. De reserve Klimaatfonds bestaat uit bijdragen vanuit het project Windmolens Hazeldonk. Hieruit ontvangen we sinds 2014 jaarlijks € 247.500, waarvan € 43.500 voor het Grondbedrijf. Jaarlijks wordt het bedrag geïndexeerd. Deze bijdrage ontvangen we in totaal 20 jaar.

De stand van de reserve ultimo 2025 is € 1,7 miljoen.

Reserve investeringen sportverenigingen

In het bestuursakkoord 2022-2026 is er voor de gehele periode een bedrag van € 1,8 miljoen gestort in de reserve investeringen bij sportverenigingen (1/3 regeling). Hierbij doet de gemeente een bijdrage (van 1/3-deel) aan sportverenigingen die investeren in sportvoorzieningen. In 2025 was er nog een bedrag van € 1.078.937 beschikbaar. Hiervan is € 652.763 besteed. Hierdoor resteert er een saldo van € 426.174. Dit wordt in 2026 ingezet. Aanvragen kennen een lange doorlooptijd, waardoor er aanvragen vanuit 2025 pas in 2026 afgerond kunnen worden.

Reserve Versnellingsopgave Wonen

Bij het coalitieakkoord zijn middelen beschikbaar gesteld voor de Versnellingsopgave Wonen. Met deze bestemmingsreserve houden we geld beschikbaar voor de Versnellingsopgave Wonen. In 2025 hebben we geen bedrag onttrokken. Dit komt doordat de tijdelijke woningen zijn uitgesteld en de locatiegebonden impulsen later worden uitbetaald dan verwacht.

Begin 2025 was € 5,010 miljoen beschikbaar ten behoeve van de versnellingsopgave.

De begrote onttrekking in 2025 bedroeg € 1,273 miljoen. De werkelijke onttrekking in 2025 bedraagt € 0 miljoen. Dat is € 1,273 miljoen lager dan begroot en heeft voor een groot deel te maken met onderuitnutting van de middelen die beschikbaar waren voor locatiegebonden impulsen. Deze middelen worden naar verwachting in 2026 besteed. Daarnaast is er een vertraging opgetreden bij oplevering tijdelijke woningen waardoor er dit jaar niets onttrokken is.

Reserve vrouwenopvang

Deze reserve is bedoeld voor de noodzakelijke vernieuwing/verbouwing van de vrouwenopvangvoorziening. In het begrotingsproces 2024 zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor de verbouwing/renovatie van de vrouwenopvang in de jaren 2024, 2025 en 2026. De vernieuwing/verbouwing gaat in fases. Zodra er een nieuwe fase begint, wordt de reserve (deels) onttrokken. In 2024 is er € 2,1 miljoen onttrokken aan de reserve voor de vernieuwing/verbouwing. Daarnaast is er in 2025 middels gemeentelijke bijdragen € 1,9 miljoen aan toegevoegd.

Reserve bovenwijkse voorzieningen

In juli 2020 is door de gemeenteraad naar aanleiding van de vastgestelde Nota bovenwijkse voorzieningen een reserve bovenwijkse voorzieningen ingesteld. Het doel van de reserve is om werkelijk ontvangen bijdragen te bestemmen voor de realisatie van minimaal één van de bovenwijkse voorzieningen uit de nota bovenwijkse voorzieningen. De reserve wordt gevoed door bijdragen bij alle nieuwe bouwplannen een bijdrage te vragen aan de partij die de grondexploitatie voert. De ontvangen exploitatiebijdragen worden in de reserve gestort. De kosten van beheer van de reserve en de bestedingen aan de projecten worden onttrokken aan de reserve.

Per 1 januari 2025 was de stand van de reserve € 2,7 miljoen. In 2025 zijn aan bijdragen € 0.738 miljoen ontvangen en gestort in de reserve. Verder is voor het beheer van de reserve € 0,013 miljoen onttrokken uit de reserve.

Reserve FIBI

De Nota Bovo in de huidige vorm voldoet niet volledig aan de eisen van de omgevingswet die men stelt aan een dergelijke nota. Hierdoor zijn de bijdrage, zoals opgenomen in de Nota Bovo na inwerkingtreding van de Omgevingswet niet meer afdwingbaar, zoals nu wel het geval is. De Nota Bovo dient daarom met de invoering van de Omgevingswet te worden vervangen door een regeling met gelijke strekking, te weten de nota Financiële bijdragen kwaliteitsverbetering fysieke leefomgeving. Hierdoor kan de gemeente ook na inwerkingtreding van de Omgevingswet bijdrage afdwingen voor investeringen bij ruimtelijke ontwikkelingen. De stand van de reserve per 1-1-2025 was 0. Er was niets ontvangen. In 2025 is er € 0,773 miljoen ontvangen als bijdrage voor de reserve. Er waren nog geen onttrekkingen in 2025.

Reserve toekomstbestendig wonen

De Toekomstbestendig Wonen Regeling is een brede, integrale, regeling met als hoofddoel de bestaande particuliere woningvoorraad in zoveel mogelijk opzichten kwalitatief duurzaam te verbeteren. Er wordt integraal naar woningaanpassingen gekeken om waar mogelijk en gewenst door de eigenaar-bewoner maatregelen op het gebied van energie en levensloopbestendigheid optimaal te combineren. Doordat de regeling breed is opgezet is één aanvraag voor de diverse aanpassingen voldoende. Concreet betekent dit dat de voorgestelde nieuwe Toekomstbestendig Wonen Regeling een raamwerkregeling is die inwoners van Breda de mogelijkheid biedt om via één lening zowel levensloopbestendige als energetische maatregelen te kunnen (laten) uitvoeren. De regeling Toekomstbestendig wonen brengt € 1 miljoen aan kapitaallasten met zich mee. De reserve toekomstbestendig wonen is bedoeld om deze lasten te dekken. In 2021 is € 1 miljoen gedoteerd aan de reserve conform het besluit bestuursrapportage 2021, zaaknummer 1528103.

De stand van de reserve is ultimo 2025 € 0,9 miljoen.

Reserve kapitaalgoederen

Bij de actualisatie kapitaalgoederen heeft de gemeenteraad een reserve kapitaalgoederen ingesteld om groot onderhoud, achterstanden en achterstalligheden weg te werken. Deze aanvullende maatregelen vloeien voort uit de resultaten van de (inhaal)inspecties op de inspecties. De reserve is ingesteld voor de duur van 7 jaar, de periode waarbinnen de aangekondigde inspecties worden verricht (5 jaar) en de daaruit voortvloeiende maatregelen redelijkerwijs kunnen worden uitgevoerd (2 jaar). De maximale hoogte van de reserve is op € 8 miljoen bepaald. De stand van de reserve is € 2,3 miljoen door de eerste storting in 2025. Er is een eerste kredietvoorstel voor civiele kunstwerken in de gemeenteraad vastgesteld waarin een beroep van € 550.000 wordt gedaan op de reserve. Deze onttrekking moet in 2026 nog worden verwerkt. Er is nog geen zicht op overige onttrekkingen.

VOORZIENINGEN

In 2025 is het verloop van de balanspost voorzieningen als volgt:

Bedragen x €1.000

Exploitatie	Stand 1-1-2022	Stand 1-1-2023	Stand 1-1-2024	Stand 1-1-2025	Bij	Af	Vrijval	Stand 31-12-2025
Centrale personeelsvoorziening	593	835	317	585	1.415	606	311	1.083
Voorziening wet AppA	8.540	6.853	7.006	7.640	1.357	535	0	8.462
Voorziening verlofsparen	0	4.493	4.473	3.582	0	0	514	3.068
Voorziening onderhoud parkeerbedrijf	4.321	4.897	5.555	6.027	879	475	0	6.431
Onderhoud Vastgoedbeheer	19.559	21.391	22.209	22.565	7.918	5.516	0	24.967
Voorziening planmatig onderhoud Vastgoedontwikkeling	4.477	4.375	4.238	4.117	256	-98	0	4.471
Voorziening openbare ruimte onderhoud	5.329	4.643	5.057	3.420	3.486	5.647	0	1.258
Voorziening verkeersregelinstallaties	62	244	0	12	780	731	0	61
Voorziening achterstallig onderhoud verhardingen	4.150	2.403	6.163	5.082	0	1.007	0	4.075

Exploitatie	Stand 1-1-2022	Stand 1-1-2023	Stand 1-1-2024	Stand 1-1-2025	Bij	Af	Vrijval	Stand 31-12-2025
Voorziening van derden verkregen middelen (44.2)	736	687	533	499	68	0	0	567
Voorziening afvalservice	360	803	839	93	0	0	93	0
Voorziening riolering	3.739	4.017	4.150	2.357	474	0	1.909	922
Voorziening verlies Juzt	820	0	0	0	0	0	0	0
Voorziening archivering Juzt	0	1.370	1.294	1.265	0	15	0	1.250
Vrz nadelige GREX resultaten	0	0	0	0	3.048	0	0	3.048
Totaal	52.687	57.012	61.832	57.245	19.680	14.436	2.827	59.662

De post voorzieningen op de balans bestaat uit drie groepen, te weten voorzieningen voor groot onderhoud aan vastgoed en kapitaalgoederen, voorzieningen voor personeel en overige voorzieningen. In 2025 is het verloop van de balanspost voorzieningen als volgt:

Bedragen x €1.000

Balans	Balans 31-12-2024	Bij	Af	Balans 31-12-2025
Voorzieningen				
Onderhoudsvoorzieningen	41.223	13.318	13.279	41.262
Personeelsvoorzieningen	11.807	2.771	1.966	12.612
Overige voorzieningen	4.214	3.591	2.017	5.787
Totaal Voorzieningen	57.245	19.680	17.262	59.662

Hieronder worden deze 3 groepen nader toegelicht.

Onderhoudsvoorzieningen

Deze onderhoudsvoorzieningen bestaan uit voorzieningen voor groot onderhoud aan de openbare ruimte en gebouwen. Het verloop van de onderhoudsvoorzieningen is in 2025 als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Stand 31-12-2024	Verminderen	Aanwendungen	Toevoegingen	Stand 31-12-2025
Voorziening onderhoud Parkeerbedrijf	6.027		475	879	6.431
Voorziening onderhoud Vastgoedbeheer	22.565		5.516	7.918	24.967
Voorziening planmatig onderhoud Vastgoedontwikkeling	4.117		-98	256	4.470
Voorziening openbare ruimte onderhoud	3.420		5.647	3.486	1.258
Voorziening verkeerregelinstantaties	12		731	780	61
Voorziening achterstallig onderhoud verhardingen	5.082		1.007		4.075
Totaal	41.223		13.279	13.318	41.263

Voorziening onderhoud vastgoedbeheer

Deze voorziening heeft als doel om de meerjarige kosten voor planmatig onderhoud van de gemeentelijke vastgoedportefeuille te egaliseren. Hieronder vallen onder andere gebouwen op het gebied van sport, welzijn en cultuur, brede scholen en het centrale busstation, maar ook alle gebouwen die de gemeente voor haar bedrijfsvoering nodig heeft. Daarnaast is in de voorziening de vervanging van de binnensportinventaris en het civiele en cultuurtechnische onderhoud voor de buitensport opgenomen.

De basis voor deze voorziening is het zogenoemde meerjarenonderhoudsplan (mjop). Een mjop geeft inzicht in de technische toestand van het vastgoed en geeft een prognose van de verwachte werkzaamheden en kosten. De mjop's zijn gebaseerd op een gemiddeld onderhoudsniveau van 3 op een schaal van 1 tot 6. De onderhoudsplannen worden jaarlijks geactualiseerd en accommodaties worden maximaal om de 5 jaar opnieuw geïnspecteerd.

In het boekjaar is conform de begroting € 5,6 miljoen toegevoegd aan de voorziening. Daarnaast is er een extra dotatie aan de onderhoudsvoorziening gedaan van € 2,3 miljoen om de toereikendheid in de toekomst te kunnen borgen. Op basis van mjop's is voor 2025 een jaarplan opgesteld. Uit de analyse daarvan blijkt dat er € 1,3 miljoen minder is uitgegeven dan gepland. De uitnutting ligt echter hoger ten opzichte van voorgaande jaren. Van dit bedrag is bovendien al € 0,9 miljoen aan onderhoudsopdrachten uitgezet, maar de uitvoering daarvan kon in 2025 niet meer (volledig) plaatsvinden. Slechts 3,5% (€ 0,2 miljoen) van het jaarplan bestaat uit posten die zijn doorgeschoven naar een volgend jaar of waarvan de uitvoering nog niet kon worden gestart.

Voorziening onderhoud Parkeerbedrijf

De voorziening heeft tot doel de meerjarige groot onderhoudskosten van de gebouwen van de afdeling Parkeren te egaliseren. Het gaat hierbij om de parkeergarages en de fietsenstallingen. De basis voor de vorming en het beheer van de voorzieningen voor deze gebouwen zijn de zogenoemde meerjaren onderhoudsplannen, zoals deze in het systeem Planon worden bijgehouden. De MJOP's zijn gebaseerd op het door de gemeenteraad vastgesteld gemiddelde onderhoudsniveau 3 op 6. De onderhoudsplannen worden jaarlijks geactualiseerd en vormen de basis voor de jaarlijkse dotatie aan de voorziening teneinde over voldoende middelen te beschikken voor de uitvoering van het (projectmatig) groot onderhoud. De voorziening is toereikend tot en met 2035.

Voorziening planmatig gebouwen Vastgoedontwikkeling

Deze voorziening is gevormd voor de strategisch aangekochte panden. De hoogte van de dotatie is gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan. De doorberekening is gemaakt tot 2035. Hierbij wordt uitgegaan van een doorlopende exploitatie, waarbij aanvullend rekening wordt gehouden met inmiddels genomen besluiten voor sloop en/of herontwikkeling, mede gebaseerd op de Vastgoedstrategie Havenkwartier. De inzet van de onderhoudsvoorziening heeft op dit moment voornamelijk betrekking op de panden in het Havenkwartier en Gasthuisvelden. Jaarlijks wordt onderzocht of, afhankelijk van de vastgoedportefeuille op dat moment, aanpassing nodig is. In de meerjarenbegroting vanaf 2025 zijn dotaties aan de voorziening begroot van € 190.943. De verhoging wordt veroorzaakt doordat er in gebied Frankenthaler en Gasthuisvelden in totaal 15 nieuwe objecten zijn aangekocht. Met deze jaarlijkse dotatie is de voorziening volgens de meerjarenonderhoudsplan tot en met 2035 toereikend om het geplande groot onderhoud uit te kunnen voeren.

In 2025 heeft een incidentele storting plaatsgevonden van € 457.802. Dit bedrag ontvingen we van het Rijksvastgoedbedrijf om achterstallig groot onderhoud aan de Witte Huisjes uit te voeren.

Voorziening onderhoud openbare ruimte

Deze voorziening omvat het groot onderhoud aan de verharding, civieltechnische kunstwerken en waterwegen. De basis hiervoor ligt vast in beleidskaders en beheerplannen die periodiek geactualiseerd worden. Alle gemeentelijke plannen zijn in 2025 en februari 2026 opnieuw door de gemeenteraad vastgesteld. In totaal was de onttrekking in 2025 begroot op € 6,7 miljoen. De realisatie in 2025 bedroeg €5,6 miljoen. Met name waterwegen is achtergebleven in realisatie. Dit vraagt extra aandacht in 2026.

Voorziening verkeerregelininstallaties

Voor het in stand houden van verkeersregelininstallaties (VRI's) is in 2015 besloten tot het instellen van een specifieke onderhoudsvoorziening. Het meerjaren onderhoudsplan VRI's wordt jaarlijks geactualiseerd op basis van uitgevoerde inspecties en gerealiseerde projecten, afhankelijk van de ouderdom, vervanging, reparatie en noodzaak van de onderdelen van de VRI's in Breda. Bij het jaarlijks opstellen van de planning wordt zo goed als mogelijk aangesloten bij andere infrastructurele projecten en werkzaamheden in het kader van werk met werk maken.

In 2025 is de jaarlijkse dotatie aan de voorziening in de meerjarenbegroting gelijkmatiger verdeeld. Deze keuze is gemaakt, omdat in 2025 en 2026 een tekort op de voorziening voorzien werd. Dit komt onder andere doordat de uitvoeringskosten de afgelopen jaren hoger zijn geworden doordat een hogere indexering is toegepast. Conform het raamcontract mag de leverancier het indexeringspercentage van het CBS gebruiken. Dat lag de afgelopen jaren hoger dan het algemene indexeringspercentage dat de gemeente Breda hanteert. Ook het versneld renoveren van Siemens verkeersregelautomaten (VRA's) draagt bij aan het eerder verwachte tekort op de voorziening.

Breda telt 95 VRI's. Deze VRI's zorgen ervoor dat het verkeer op de drukke kruispunten goed en veilig wordt afgewikkeld. Het belangrijkste onderdeel van een VRI is de verkeersregelautomaat (VRA). Siemens was de fabrikant van al deze 95 VRA's. Zij hebben in 2012 aangegeven dat ze geen nieuwe VRA's meer leveren (afkondiging). Sindsdien is de gemeente bezig om al deze VRA's te vervangen door een ander fabricaat.

In 2025 is daarom een extra dotatie toegevoegd van € 195.500. Dit maakt dat de totale dotatie op € 780.193 komt. De totale uitgaven waren € 731.408. Dit maakt dat op 31/12/2025 de voorziening een eindsaldo heeft van € 60.825.

Voorziening achterstallig onderhoud verhardingen

Bij de jaarrekening 2021 doteerden we € 3,2 miljoen om de achterstalligheid in 2 jaar te kunnen oplossen. Na een inspectie in 2023 bleek dat er aanvullende achterstalligheid was ontstaan, waarvoor bij de jaarrekening € 5,8 miljoen gedoteerd is aan deze voorziening. In 2025 is € 1,0 miljoen besteed aan achterstalligheid. De resterende € 4,1 miljoen in de voorziening staat geprogrammeerd tot 2027.

Personeelsvoorzieningen

De personeelsvoorzieningen omvatten een voorziening voor nog te verwachten kosten voor voormalig personeel, een voorziening voor de zogenaamde APPA (Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers) en vanaf 2022 een nieuwe voorziening voor spaarverlof. Het verloop van de personeelsvoorzieningen was in 2025 als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Stand 31-12-2024	Verminderingen	Aanwendingen	Toevoegingen	Stand 31-12-2025
Centrale personeelsvoorziening	585	311	606	1.415	1.083
Voorziening wet AppA	7.640		535	1.357	8.462
Voorziening verlofsparen	3.582	514			3.068
Totaal	11.807	825	1.141	2.772	12.613

Centrale personeelsvoorziening

Deze voorziening is gevormd voor de kosten die we nog verwachten voor voormalig onvrijwillig ontslagen personeel (dus niet wgens strafontslag, ouderdomspensioen of arbeidsongeschiktheid). Jaarlijks wordt een analyse gemaakt van de toekomstige verplichtingen. Tot en met eind 2027 is de voorziening voldoende voor het afwikkelen van de bestaande verplichtingen. Omdat de voorziening de komende jaren voldoende toereikend is, viel in 2025 € 0,3 miljoen van de voorziening vrij.

Voorziening Wet APPA

Deze voorziening bevat pensioenreserveringen en wachtgeldten van voormalige politieke ambtsdragers (wethouders). De AppA-voorziening wordt jaarlijks aangepast op basis van extern opgestelde berekeningen. In 2025 is € 0,7 miljoen extra gedoteerd. Hierin is het effect van de nieuwe Wet toekomst pensioenen (Wtp) meegenomen.

Voorziening spaarverlof

Vanwege een aanpassing van de cao is vanaf 2022 het zogenoemde verlofsparen ingevoerd. Met deze regeling kunnen medewerkers diverse soorten verlof in één keer omzetten in spaarverlof. Omdat sprake is van een spaarsaldo dat in de tijd waarschijnlijk niet gelijk is qua toevoegingen en opnamen, moet hier een voorziening voor worden opgenomen. Jaarlijks wordt een analyse gemaakt van de hoogte van de voorziening, zodat deze toereikend blijft voor het totaal aantal uren spaarverlof. Op basis daarvan is bij het opstellen van de jaarrekening 2025 een vrijval van € 0,5 miljoen verwerkt.

Overige voorzieningen

De groep overige voorzieningen bestaat uit een voorzieningen voor riolering, afvalservice, archivering Juzt en van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel. Het verloop van de overige voorzieningen was in 2025 als volgt:

Bedragen x € 1.000

	Stand 31-12-2024	Verminderings Aanwendingen	Toevoegingen	Stand 31-12-2025
Voorziening van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel	499		68	567
Voorziening afvalservice	93	93		
Voorziening riolering	2.357	1.909	474	922
Voorziening archivering Juzt	1.265		15	1.250
Voorziening nadelige Grex resultaten			3.048	3.048
Totaal	4.214	2.002	15	3.590

Voorziening riolering

De voorziening riolering is bedoeld voor de egalisatie van de tarieven voor de rioolheffing en het opvangen van financiële tegenvallers. De tarieven voor de rioolheffing voor 2025 zijn op basis van het bestuursakkoord 2022-2026 met 2% gestegen ten opzichte van 2024. In 2025 was een onttrekking uit de voorziening begroot van € 1,9 miljoen. Dat komt doordat de rioolheffing niet meer dekkend is voor de kosten. Het jaarresultaat gaf met deze onttrekking erbij een positief saldo van € 0,5 miljoen. Dit bedrag is gedoteerd aan de voorziening. Hierdoor is per saldo een onttrekking van € 1,4 miljoen gedaan.

Voorziening afvalservice

Jaarlijkse indexatie van 2% plus areaaluitbreiding is niet langer voldoende om de jaarlijkse exploitatielasten te financieren. In 2025 is het restant vanuit de voorziening onttrokken (€ 0,1 miljoen) waardoor de voorziening nu leeg is.

Voorziening archivering Juzt

Bij de afwikkeling van de liquidatie van Juzt is afgesproken, dat de gemeente Breda de bewaarderstaken voor de verplichtingen rondom het bewaren van de verschillende soorten dossiers (cliëntendossiers, personeelsdossiers, financiële dossiers en bestuursarchief) van Juzt voor de komende 20 jaar overneemt en uitvoert. Om dit uit te kunnen voeren, ontving de gemeente Breda middelen voor een bedrag van € 1,4 miljoen.

Voorziening van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel

Deze voorziening is, ingevolge het BBV, bestemd voor van derden (niet zijnde andere overheidsinstellingen) verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden en die beschikbaar zijn voor het volgende begrotingsjaar. Onder deze voorziening zijn middelen toegevoegd voor van derden ontvangen afkoopsommen ten behoeve van parkeervoorzieningen, van derden ontvangen bijdragen voor aanleg van een levensbos, een bijdrage voor het project wind A16, een bijdrage voor social return en een bijdrage voor een fundamenteel natuurproject.

In deze voorziening wordt 47% van de ontvangen donaties voor het Levensbos bewaard ten behoeve van het jaarlijks onderhoud aan het Levensbos. Is 2025 is de voorziening met € 25.500 toegenomen.

Voorziening nadelige GREX resultaten

Voorziening in verband met verwachte negatieve resultaten op grondexploitaties.

Toelichting eigen vermogen en voorzieningen 1